

پیام ۳: این آیه ارتباط مفهومی دارد با حدیث «النَّاسُ نِيَامٌ، فَإِذَا مَاتُوا، انْتَبَهُوا» مردم [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمریند، بیدار می شوند.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان آورد و کار نیکو انجام دهد پس برایشان هیچ ترسی نیست و آن ها اندوهگین نمی شوند.

مفهوم: این آیه دیدگاه معتقدان به معاد و پیامد آن یعنی ترس و اندوه نداشتن آنان را بیان می کند.

پیام: در این آیه به نبود ترس از مرگ اشاره می شود به علت اعتقاد به زندگی پس از مرگ .

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

[کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست همواره [گروهی از ما] می میریم و [گروهی] زنده میشویم و ما را فقط گذشت روزگار نابود می کند. البته این سخن را از روی علم نمی گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است.

مفهوم: این آیه دیدگاه منکران معاد را که زندگی را محدود به دنیا میدانند بیان می کند.

پیام ۱: این آیه از زبان کافران بیان شده است .

پیام ۲: دیدگاه کافران نسبت به مرگ این است که زندگی فقط در همین دنیا ممکن است.

پیام ۳: کافران در بیان دیدگاه خود نسبت به مرگ یقین ندارند بلکه فقط حدس و قمانشان را بیان می کنند.

درس چهارم آینده روشن

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا (٨٧)

خداوند کسی است که هیچ خدایی جز او نیست او قطعاً شما را در روز قیامت جمع میکند که شکی در [وقوع] آن نیست و چه کسی در سخن از خدا راستگو تر است؟

مفهوم: تاکید قرآن بر حتمی بودن روز رستاخیز.

پیام ۱. خداوند پس از توحید و یکتا پرستی معاد را بیان می کند که این امر نشان دهنده ای اهمیت معاد است.

پیام ۲. کسی می تواند به معاد ایمان داشته باشد که اصل توحید و یکتا پرستی را پذیرفته باشد.

وَضْرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

در حالی که آفرینش نخستین خود را از یاد برده برای ما مثلی زد [و] گفت: چه کسی این استخوان ها را در حالی که پوسیده اند، زنده می کند؟ (۷۸)

بگو: همان کسی که نخستین بار آن را پدید آورد. زنده اش می کند، و او به هر چیزی داناست (۷۹)
مفهوم: انکار معاد جسمانی با توجه به پیدایش نخستین انسان.

پیام ۱. دلیل انکار معاد فراموش کردن آفرینش اولیه است.

پیام ۲. چون منکران معاد قدرت خداوند را با قدرت محدود خود مقایسه می کنند دست به انکار معاد می زنند.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

آیا پنداشته اید که شما را بیهوده آفریدیم، و اینکه به سوی ما بازگردانده نمی شوید؟ (۱۱۵)

مفهوم: ضرورت معاد در پرتوی حکمت الهی.

پیام ۱. خداوند حکیم است پس هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد.

پیام ۲. خداوند حکیم است در نتیجه آفرینش انسان بیهوده نیست.

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

آیا ما را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند با تباہکاران یکسان قرار خواهیم داد؟ آیا

متقین را مانند ناپاکان و بدکاران قرار خواهیم داد؟

مفهوم: آیه بر ضرورت معاد در پرتو عدل الهی دلالت می کند.

پیام: خداوند عادل است پس:

الف) جایگاه مومنانی که کار نیکو انجام داده اند را با کسانی که در زمین فساد کرده اند در قیامت

یکسان قرار نمی دهد. ب) جایگاه پرهیزکاران را با گناهکاران یکسان قرار نمی دهد.

نکات کنکوری درس چهار

۱. سر لوحه ای دعوت پیامبران: ۱. توحید و یکتا پرستی ۲. ایمان به معاد.

۲. پیامبران امکان معاد را اثبات کرده اند و معاد (یعنی بازگشت انسان به دنیای دیگر) را ضروری می دانستند.

۳. قاعده دفع خطر احتمالی لازم است یک قانون عقلی باشد.

۴. پیامبران پس از ایمان به خدا ایمان به آخرت را مطرح کرده اند.

۵. لازمه ایمان به خدا ایمان به آخرت و معاد می باشد.

۶. علت انکار معاد معلول نشناختن قدرت نامحدود خدا می باشد.

۷. ماجرای عذیر نبی اشاره دارد به: الف) امکان وقوع معاد. ب) اشاره به نمونه هایی از زنده شدن مردگان.

۸. تغییر فصل ها و فرا رسیدن بهار (رستاخیز طبیعت) اشاره دارد به: الف) امکان معاد. ب) اشاره به مرگ و زندگی در طبیعت.

۹. واژه های حکیم و حق در دین و زندگی دهم به معنای هدفمند بودن می باشد.

۱۰. گرایش به معاد و جاودانگی و گریزان بودن از مرگ و نیستی دلیلی بر ضروری بودن وقوع معاد می باشد.

۱۱. محدود بودن زندگی انسان در دنیا امکان تحقق وعده الهی در برقراری عدالت میان انسان ها را نمی دهد.

۱۲. عملی نشدن پاداش و مجازات بسیاری از اعمال در این دنیا مربوط است به ضروری بودن وقوع معاد در پرتوی عدل الهی.

۱۳. مانع شدن رشد استعداد های انسان در این دنیا مربوط است به ضروری بودن معاد در پرتوی عدل الهی.

درس پنجم منزل گاه بعد

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

آنگاه که مرگ یکی از آنها فرا می رسد می گوید: پروردگارا! مرا بازگردانید باشد که عمل صالح انجام دهم؛ آنچه را در گذشته ترک کرده ام

هرگز! این سخنی است که او می گوید و پیش روی آنها برزخ و فاصلهای است تا روزی که برانگیخته می شوند.

مفهوم: قرآن در این ایه به انسان خبر می دهد که او پس از مرگ وارد عالمی به نام برزخ می شوند.

پیام ۱: این آیات درباره کسانی است که در دنیا در انجام عمل صالح کوتاهی کرده اند.

پیام ۲: انسان پس از مرگ روحش وارد عالم برزخ خواهد شد.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾